

Hallintovaliokunta

Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta (PNE 2/2024 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- eduskunnan hallintojohtaja Pertti Rauhio, eduskunnan kanslia
- hallitusneuvos Miska Lautiainen, valtiovarainministeriö
- puheenjohtaja Sami Vuorinen, Eduskunnan akavalaiset ry
- puheenjohtaja Marjukka Pulkkinen, Eduskunnan ammattiosasto ry
- puheenjohtaja Olli Hietanen, Eduskunnan virkamiesyhdistys ry
- professori Olli Mäenpää

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- Valtiontalouden tarkastusvirasto

PUHEMIESNEUVOSTON EHDOTUS

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan virkamiehistä annettua lakia uudistetaan siten, että se panee täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston liikkeenluovutusdirektiivin 2001/23/EY, sekä siten, että se panee täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1152 avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa (työehtodirektiivi).

Eduskunnan virkamieslakiin ehdotetut muutokset vastaavat soveltuvin osin sekä valtion virkamieslakiin että Suomen Pankin virkamiehistä annettuun lakiin edellä sanottujen direktiivien täytäntöönpanemiseksi säädettyjä muutoksia.

Samalla puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunnan kanslian ohjesääntöä uudistetaan poistamalla siitä maininnat eduskunnan työterveyshuollon järjestämisestä.

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Ehdotetut muutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Puhemiesneuvoston ehdotuksessa ehdotetaan eduskunnan virkamiehistä annettuun lakiin (1197/2003) lisättäväksi säännökset, joilla pannaan eduskunnan virkamiesten osalta kansallisesti täytäntöön EU:n työehtodirektiivi ja niin sanottu liikkeenluovutusdirektiivi. Lisäksi puhemiesneuvosto ehdottaa eduskunnan kanslian ohjesääntöä (1480/2015) muutettavaksi siten, että sen 12 §:stä poistettaisiin työterveysasemaa koskevat säännökset.

Työehtodirektiivin täytäntöönpanosäännöksillä edistetään turvatumpia ja ennakoitavampia työehtoja ja parannetaan erityisesti osa-aikaisten ja määräaikaisten virkamiesten asemaa. Liikkeenluovutussääntely puolestaan turvaa virkamiesten aseman tilanteessa, jossa eduskunnan viraston toiminnallinen osa siirretään toiselle työnantajalle. Ehdotetulla lailla yhdenmukaistetaan eduskunnan virkamiesten asemaa koskeva sääntely vastaamaan soveltuvin osin valtion virkamieslain (750/1994) sääntelyä. Ehdotetulla eduskunnan kanslian ohjesäännön muutoksella mahdollistetaan työterveyshuollon järjestäminen tarkoituksenmukaisimmaksi katsottavalla tavalla, joko virkатыönä tai palveluhankintana taikka näiden yhdistelmänä.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää ehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa ehdotusten hyväksymistä lakiehdotukseen tehtävin vähäisin tarkistuksin sekä voimaantulosäännöksiin tehdyin täydennyksin.

Liikkeenluovutussääntely

Lakiehdotuksen 25 a §:n 1 momentin mukaan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan eduskunnan viraston toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Valiokunta toteaa, että tällaisen liikkeen luovutusta yleisesti koskevan yleisen virkamiesoikeudellisen sääntelyn sisällyttäminen eduskunnan virkamieslakiin on palvelussuhdeoikeudelliselta kannalta mahdollista. Sillä voidaan turvata eduskunnan virkamiesten asema ja oikeudet liikkeenluovutustilanteissa samoin perustein kuin muissa julkisyhteisöissä.

Liikkeen luovutusta koskevan sääntelyehdotuksen kohteena ovat eduskunnan virastot. Eduskunnan virkamieslain 2 §:n 2 momentin mukaan eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä olevat valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos. Niistä säädetään erikseen niitä koskevissa laeissa ja eduskunnan työjärjestyksessä. Eduskunnan kanslian asema ja tehtävät määritellään lisäksi sen ohjesäännössä.

Liikkeen luovutus kohdistuu sitä koskevien palvelussuhdeoikeudellisten säännösten mukaan työnantajan liikkeen luovutukseen. Ehdotettu 25 a §:n 1 momentin sisältämä määritelmäsäännös

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

sen sijaan määrittelee työnantajan liikkeen luovutuksen kohteeksi eduskunnan virastojen toiminnallisen osan luovuttamisen. Valiokunta pitää ehdotettua rajoitusta ja kohdennusta vain eduskunnan virastoihin oikeudellisesti perusteltuna ja välttämättömänä, koska eduskunnan virkamieslain soveltamisessa työnantaja on lain 1 §:n 2 momentin mukaan eduskunta.

Liikkeen luovutuksen rajoja määrittää erityisesti perustuslakiin ja virastoja koskeviin lakeihin sisältyvä sääntely. Hallintovaliokunnan mielestä on selvää, että liikkeen luovutusta määrittelevä sääntely ei voi koskea yleisesti työnantajan eli eduskunnan toiminnallisen osan luovuttamista. Erityisesti eduskunnan virastojen valtiopäivätoimintaan liittyvien tehtävien siirrot on arvioitava huolellisesti erikseen perustuslaillisesta näkökulmasta.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluihin (s. 9—10) sisältyy kirjauksia liikkeen luovutuksen rajoituksista. Valiokunta toteaa myös, että liikkeen luovutusta koskeva säännös ei määrittele sitä, milloin ja millä perusteilla jokin toiminta siirretään. Toiminnan siirtämisen edellytykset ja rajoitukset määräytyvät erikseen muun lainsäädännön mukaan.

Valiokunta painottaa, että ehdotetussa liikkeenluovutussääntelyssä ei myöskään säädetä liikkeen luovutusta koskevasta päätöstoimivallasta, vaan se määräytyy muun lainsäädännön perusteella.

Lopuksi

Hallintovaliokunta haluaa lisäksi tähdentää henkilöstön merkitystä eduskunnan tuloksekkaan työskentelyn mahdollistajana. Valiokunta pitää tässä ajassa erityisen tärkeänä hyvää johtamista, avoimuutta sekä hyviä yhteistyösuhteita henkilöstön työhyvinvoinnin ja työssä onnistumisen kannalta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 . Laki eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

16 §. Pykälään ehdotetun 3 *momentin* mukaan viranomaisen on osa-aikaisen tai määräaikaisen virkamiehen pyynnöstä annettava perusteltu vastaus mahdollisuudesta pidentää virkamiehen säännöllistä työaikaa tai virkasuhteen kestoaikaa. Sanotussa lainkohdassa käytetty ilmaisu ”viranomaisen” vastaa valtion virkamieslaissa yleisesti käytettyä ilmaisua. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että ilmaisu korvataan sanalla ”työnantajan”. Muutos selkeyttää sitä, että kysymys on nimenomaisesti työnantajavelvoitteesta.

18 §. Pykälään ehdotetun 3 *momentin* mukaan, jos viranomaisella on lakiin tai virkaehtosopimukseen perustuva velvollisuus tarjota virkamiehelle koulutusta, jotta tämä voi tehdä työtä, jota varten hänet on palkattu, tällaisen koulutuksen on oltava maksutonta virkamiehelle. Edellä 16 §:n yhteydessä todetuin perustein valiokunta ehdottaa, että säännöksen ilmaisu ”viranomaisella” korvataan sanalla ”työnantajalla”.

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Puhemiesneuvoston ehdotuksen perustelujen mukaan lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöstä täydennettäväksi siten, että laki tulee voimaan 1.4.2025.

Lisäksi valiokunta ehdottaa 16 §:n yhteydessä esittämiensä perustein, että myös siirtymäsäännöksessä ilmaisu ”viranomaisen” korvataan sanalla ”työnantajan”.

2. Eduskunnan päätös eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Puhemiesneuvoston ehdotuksen perustelujen mukaan ehdotus eduskunnan päätökseksi on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöstä täydennettäväksi siten, että eduskunnan päätös tulee voimaan 1.4.2025.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy muutettuna puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2024 vp sisältyvän ehdotuksen eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 16 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1336/2014, uusi 3 momentti ja 18 §:ään uusi 3—7 momentti sekä lakiin uusi 4 a luku seuraavasti:

16 §

Työnantajan on osa-aikaisen tai määräaikaisen virkamiehen pyynnöstä annettava perusteltu vastaus mahdollisuudesta pidentää virkamiehen säännöllistä työaikaa tai virkasuhteen kestoaikaa. Vastaus on annettava kirjallisesti kuukauden kuluessa pyynnöstä. Jos viraston henkilöstömäärä on säännöllisesti enintään 250, vastaus voidaan kuitenkin antaa kolmen kuukauden kuluessa, ja pyynnön toistuessa vastaus voidaan antaa suullisesti, jos vastauksen perustelut eivät ole muuttuneet edellisen vastauksen jälkeen. Velvollisuutta antaa kirjallista vastausta ei myöskään ole, jos virkamies on työskennellyt työnantajan palveluksessa alle kuuden kuukauden ajan tai virkamiehen edellisestä pyynnöstä on kulunut alle 12 kuukautta.

18 §

Jos **työnantajalla** on lakiin tai virkaehtosopimukseen perustuva velvollisuus tarjota virkamiehelle koulutusta, jotta tämä voi tehdä työtä, jota varten hänet on palkattu, tällaisen koulutuksen on oltava maksutonta virkamiehelle. Lisäksi tällainen koulutus on luettava työajaksi ja mahdollisuuksien mukaan sen on tapahduttava säännönmukaisten työvuorojen aikana.

Virkamiehelle on annettava kirjallinen selvitys työnteon keskeisistä ehdoista, jolleivät ehdot käy ilmi nimityspäätöksestä tai nimittämiskirjasta.

Selvityksestä on käytävä ilmi ainakin:

- 1) virkasuhteen osapuolet;
- 2) virkasuhteen kesto aika;
- 3) määräaikaisuuden peruste;
- 4) ajankohta, josta lukien asianosainen on virkaan tai virkasuhteeseen nimitetty;
- 5) pääasialliset tehtävät tai niiden määräytymisperuste;
- 6) viran tai virkasuhteen sijoituspaikka tai, jos virkamiehellä ei ole pääasiallista kiinteää työntekopaikkaa, selvitys niistä periaatteista, joiden mukaan virkamies työskentelee eri työkohteissa tai on vapaa määrittämään oman työntekopaikkansa;
- 7) mahdollinen koe aika;
- 8) palkkauksen perusteet;
- 9) noudatettava työ aika;
- 10) mahdollinen lakiin, sopimukseen tai käytäntöön perustuva oikeus työnantajan tarjoamaan koulutukseen;
- 11) vuosiloman määräytyminen;
- 12) irtisanomisaika tai sen määräytymisen peruste;
- 13) työhön sovellettava virkaehtosopimus;
- 14) vakuutuslaitos, jossa työnantaja on järjestänyt virkamiehen eläketurvan tai vakuuttanut virkamiehen työtapaturman ja ammattitaudin varalta;
- 15) vähintään kuukauden kestävässä ulkomaan työssä työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:n 3 momentin 16 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Edellä 5 momentin 1—9 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava seitsemän päivän kuluessa ja 10—14 kohdassa tarkoitetut tiedot kuukauden kuluessa siitä ajankohdasta, josta lukien asianosainen on virkaan tai virkasuhteeseen nimitetty. Mainitun momentin 15 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava ennen virkamiehen lähtöä ulkomaille. Mainitun momentin 7—12 ja 14 kohdassa tarkoitetut tiedot voidaan antaa viittaamalla virkasuhteessa sovellettavaan lakiin tai virkaehto-

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

sopimukseen. Virkasuhteiden toistuesssa selvitystä ei tarvitse antaa uudelleen, ellei 7 momentista muuta johdu.

Selvityksen tiedoissa tapahtuvasta muutoksesta on annettava tieto kirjallisesti niin pian kuin mahdollista, viimeistään kuitenkin muutoksen tullessa voimaan, jollei muutos johdu lainsäädännön tai virkaehtosopimuksen muuttamisesta.

4 a luku

Liikkeen luovutus

25 a §

Työnantajan liikkeen luovutuksella tarkoitetaan eduskunnan viraston toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena.

Edellä 1 momentissa tarkoitetussa luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät luovutuksensaajalle. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle, silloin, kun virkamies siirtyy työsopimussuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen.

Ennen luovutusta erääntyneestä palkka- tai muusta virkasuhteesta johtuvasta saatavasta vastaavat luovuttaja ja luovutuksensaaja yhteisvastuullisesti. Luovuttaja on kuitenkin luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Luovutuksensaaja on velvollinen noudattamaan luovutushetkellä voimassa olleen virkaehtosopimuksen määräyksiä, kuten työehtosopimuslain (436/1946) 5 §:ssä säädetään.

25 b §

Luovutuksensaaja ei saa irtisanoa palvelussuhdetta pelkästään 25 a §:n 1 momentissa tarkoitetun liikkeen luovutuksen perusteella.

Eduskunnan viraston luovuttaessa toiminnallisen osansa 25 a §:ssä säädetyllä tavalla virkamies saa virkasuhteessa muutoin sovellettavaa irtisanomisaikaa noudattamatta tai sen kestoajasta riippumatta irtisanoa virkasuhteen päättymään luovutuspäivästä, jos hän on saanut tiedon luovutuksesta työnantajalta tai liikkeen uudelta haltijalta viimeistään kuukautta ennen luovutuspäivää. Jos hänelle on annettu tieto luovutuksesta myöhemmin, hän saa irtisanoa palvelussuhteensa päättymään luovutuspäivästä tai tämän jälkeen, viimeistään kuitenkin kuukauden kuluessa saatuaan tiedon luovutuksesta.

Tämä laki tulee voimaan **1 päivänä huhtikuuta 2025**.

Jos virkasuhde on alkanut ennen 1 päivää elokuuta 2022, **työnantajan** ei tarvitse täydentää 18 §:n 4 momentissa tarkoitettua kirjallista selvitystä sellaisten tietojen osalta, joita ennen tämän lain voimaantuloa ei ole edellytetty. Jos työnteon ehdoissa tapahtuu muutoksia, niistä on kuitenkin annettava selvitys virkamiehelle noudattaen, mitä mainitussa pykälässä säädetään.

2.

Eduskunnan päätös

eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty perustuslain 52 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla,

kumotaan eduskunnan kanslian ohjesäännön (1480/2015) 12 §:n 6 momentti ja *muutetaan* 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

12 §

Hallinto- ja palveluosastossa on hallintojohtajan esikuntatoiminnot, palvelukeskus, kiinteistötoimisto ja tietohallintotoimisto.

Tämä eduskunnan päätös tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2025.

Helsingissä 28.2.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Alviina Alametsä vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd (osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd
jäsen Eemeli Peltonen sd
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Paula Werning sd
jäsen Ben Zyskowitz kok

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp
Vastalause

Vastalause

Perustelut

Valiokunnan kuulemisen yhteydessä on käynyt ilmi, että eduskunnan henkilöstöjärjestöt vastustavat esitystä voimakkaasti ohjesäännön 12 §:n muuttamisen osalta.

Organisaatioissa tulisi pyrkiä siihen, että henkilöstön keskuudessa laajaa vastustusta nauttivia uudistuksia viedään eteenpäin vain, jos niillä on kiire ja niihin liittyy jokin sellainen organisaation tavoitteita tukeva hyötypotentiaali, joka riittää kompensoimaan vastustuksesta aiheutuvaa kitkaa. Esityksen mukaan tällaisesta tilanteesta ei nyt ole kyse.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta hylätään.

Helsingissä 28.2.2025

Anna Kontula vas
Alviina Alametsä vihr